

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1382-3

22.3.2016

Norsk Hydros handel i Tadsjikistan

Jeg viser til brev av 1. mars 2016 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen (komiteen). I brevet ber komiteen om min vurdering av engasjementet til Norsk Hydro ASA (Hydro) i Tadsjikistan, herunder avtalen Hydro har inngått med Talco Management Limited (TML), opplysninger om TMLs eiere og bekymringer flere internasjonale organisasjoner og institusjoner har hatt om at presidenten i Tadsjikistan beriker seg på transaksjoner i smelteverket. Komiteen har videre bedt om min vurdering av Hydros engasjement i Tadsjikistan, sett i lys av korrupsjonslovgivingen, intensjonen i Stortingets vedtak om dette og Hydros egen antikorrupsjonshåndbok.

Komiteens spørsmål reiser spørsmål av ulik karakter. Spørsmålene dreier seg i hovedsak om forhold før min tid som næringsminister.

Innledningsvis redegjør jeg for rollefordelingen mellom aksjeeiere og styret samt departementets eierstyring og statens forventninger knyttet til selskapenes forebygging og håndtering av korrupsjon. Deretter redegjør jeg for departementets eierdialog med Hydro. Videre gir jeg mine vurderinger knyttet til komiteens spørsmål.

1. Statens rolle som aksjeeier i Hydro

Statens eierskapsutøvelse i selskaper med statlig eierandel er basert på rammer fastlagt i selskapslovgivningen for hva som er eieres rolle i styringen av et selskap, herunder hvilket ansvar styre og administrasjon har til eier. Videre har staten utviklet sine egne eierskapsprinsipper. Disse bygger på allment anerkjente prinsipper, for eksempel slik det er formulert i "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" (NUES). Dette er grunnleggende rammer som har ligget fast i lang tid. Prinsippene som statens eierutøvelse skal baseres på ble senest kommunisert til Stortinget i Meld. St. 27 (2013-2014) – *Et mangfoldig og verdiskapende eierskap* (eierskapsmeldingen). Eierskapsmeldingen – inklusiv statens eierskapsprinsipper – fikk bred tilslutning i Stortinget da den ble behandlet 5. februar 2015, jf. Innst. 140 S (2014-2015).

Av dette følger det at det er styret i selskapet som har ansvaret for forvaltningen av selskapet og for selskapets operasjonelle drift, og for at virksomheten drives innenfor gjeldende lover og regler. Som én av flere aksjeeiere er det departementets ansvar å vurdere hvordan styret utøver sin rolle og sitt ansvar, herunder hvordan styret håndterer de forventninger staten har uttrykt i eierskapsmeldingen.

2. Regjeringens forventninger knyttet til forebygging og håndtering av korrupsjon

Korrupsjon er straffbart, både i henhold til norsk og internasjonal lovgivning. Lovgivningen i Norge gjelder uavhengig av hvilket land et norsk selskap opererer i, og forhold som omfatter korrupsjon i utlandet kan straffeforfølges i Norge. Korrupsjon utgjør en trussel mot rettsstaten, demokratiet, menneskerettighetene og sosial rettferdighet. Korrupsjon kan også hindre økonomisk utvikling og virke konkurransevridende. Det er derfor gode grunner til at korrupsjon er ulovlig og må tas på alvor, og regjeringen forventer at dette setter standarden for det arbeidet selskapene gjør for å forebygge korrupsjon. Staten som eier har nulltoleranse for korrupsjon.

Regjeringen uttrykker i eierskapsmeldingen klare forventninger til selskaper med statlig eierandel når det gjelder selskapenes arbeid mot korrupsjon og for åpenhet i økonomiske transaksjoner. Det fremgår av eierskapsmeldingen at regjeringen har følgende forventninger til selskapene i denne forbindelse:

- Selskapene utviser størst mulig grad av åpenhet knyttet til pengestrømmer, herunder også skatt.
- Selskaper med internasjonal virksomhet følger OECDs retningslinjer på skatteområdet, og herunder søker å unngå å benytte skatteparadis som ikke følger standardene til Global Forum om transparens og effektiv informasjonsutveksling i skattesaker og som ikke vil inngå skatteopplysningsavtaler med Norge.
- Selskapene har retningslinjer, systemer, og tiltak for å hindre korrupsjon, og for å håndtere mulige lovbrudd eller tvilstilfeller som måtte avdekkes på dette feltet.
- Selskapene gjennomfører aktsomme og grundige vurderinger når det gjelder problemstillinger knyttet til korrupsjon for sin virksomhet. Dersom slike vurderinger tilsier at det er berettiget tvil om forhold kan regnes som korrupsjon, forventes det at selskapene ikke involverer seg i slike.

I eierskapsmeldingen fremgår det videre at "åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel i arbeidet mot korrupsjon", og at "et mer målrettet arbeid i styre og selskap på dette området vil bidra til å redusere risiko for korrupsjon og derved kunne være verdiøkende for selskap og eiere".

I eierskapsmeldingen er det slått fast at det er selskapets styre som har ansvar for å vurdere hvordan forventningene fra staten som eier best kan følges opp, og for at disse operasjonaliseres på en hensiktsmessig måte. Regjeringen har i meldingen ytterligere tydeliggjort styrets ledende rolle og ansvar i arbeidet med samfunnsansvar gjennom at det blant annet er stilt følgende forventninger:

- Arbeidet med samfunnsansvar er forankret i selskapenes styre, styrene har en aktiv og sentral rolle og de rapporterer på vesentlige områder i sin årlige beretning.
- Styrene sørger for nødvendig egen kompetanseutvikling på de relevante saksområder.

3. Nærings- og fiskeridepartementets eierdialog med Hydro

Nærings- og fiskeridepartementets (NFD) oppfølging av Hydros arbeid med samfunnsansvar, herunder antikorrupsjon, skjer gjennom NFDs løpende eierdialog med Hydro. Denne dialogen skjer først og fremst ved at det gjennomføres regelmessige kvartalsmøter med selskapene – herunder Hydro. Utover dette kan det være møter og dialog knyttet til særskilte saker. Når det gjelder oppfølging av forventningene knyttet til samfunnsansvar – herunder arbeidet for å forhindre korrupsjon – gjennomføres egne årlige møter med selskapet. Spørsmål knyttet til Hydros arbeid i forbindelse med korrupsjonsrisiko har vært tema i eierdialogen ved flere anledninger. I min tid som næringsminister har samfunnsansvarsrelaterte tema vært drøftet i 8-10 møter. Jeg har deltatt i flere av disse møtene.

Den 12. februar 2016 ble det, på initiativ fra Hydro, avholdt et møte mellom selskapet og NFD vedrørende Hydros handel i Tadsjikistan. NFD fikk i møtet overlevert en redegjørelse (Vedlegg 1) som senere ble oppdatert og oversendt i en e-post til departementet 19. februar 2016 (Vedlegg 2). Redegjørelsen av 19. februar 2016 er også publisert på Hydros hjemmeside www.hydro.com.

Etter møtet 12. februar 2016 og departementets vurderinger av mottatt informasjon, ba NFD i brev av 22. februar 2016 Hydro ved styrets leder om en grundigere redegjørelse for Hydros engasjement i Tadsjikistan, nærmere bestemt om (i) hvilke retningslinjer som har ligget til grunn for selskapets engasjement, (ii) hvilke undersøkelser selskapet har gjort før og under sitt engasjement i Tadsjikistan og (iii) hvordan styret har vært involvert i saken på ulike tidspunkter. NFD mottok redegjørelsen 7. mars 2016 (Vedlegg 3). Redegjørelsen er publisert på Hydros hjemmeside www.hydro.com.

Det ble etter mottak av denne redegjørelsen avholdt et møte mellom NFD og Hydro 10. mars 2016 hvor den skriftlige redegjørelsen ble gjennomgått muntlig og hvor NFD stilte enkelte oppklarende spørsmål.

Min redegjørelse og vurdering av Hydros handel i Tadsjikistan bygger på den informasjonen som fremkommer av de ovennevnte redegjørelsene, som alle er offentlige. Som sektordepartement for norsk næringsliv hadde NFD i 2006 og 2007 noe kontakt med UD og Norges ambassadør i Moskva angående Hydro sin dialog i Tadsjikistan. Som forvalter av statens eierskap i Hydro kan ikke NFD, basert fra arkivsøk og spørsmål til nåværende og tidligere ansatte, se å ha mottatt annen informasjon fra Hydro i anledning saken. For ordens skyld vil jeg også opplyse om at det ifølge omtale på internett fra 2007 skal ha vært kontakt mellom Hydro og NFD om Tadsjikistan i november 2007, men det er ikke funnet noen dokumentasjon på dette i NFD.¹

Hydro har opplyst at de arbeider videre internt for å avklare om det finnes ytterligere informasjon i saken. Jeg vil underrette komiteen dersom jeg mottar ytterligere informasjon som kan belyse saken.

Jeg har også tatt opp arbeidet for å forhindre korrupsjon med alle selskaper som staten har eierandeler i. Den 31. mars 2014 avholdt jeg et møte der alle styrelederne i selskaper med statlig eierandel forvaltet av mitt departement var invitert, og hvor også daværende styreleder i Hydro deltok. Hensikten med møtet var å formidle forventningene i eierskapsmeldingen og bidra til dialog og kompetansedeling mellom selskapene knyttet til arbeidet for å forebygge og håndtere korrupsjon.

4. Om de enkelte forhold som komiteen har spurt om

For hvert av de spørsmål komiteen har stilt, har jeg i det følgende orientert om det jeg oppfatter som de vesentligste opplysningene fra Hydros redegjørelse samt gitt min vurdering. Jeg legger til grunn at de her gjengitte utdrag fra Hydros redegjørelse ses i sammenheng med hele redegjørelsen.

Vedrørende komiteens spørsmål om avtalen Hydro har inngått med Talco Management Limited (TML):

Når det gjelder Hydros handel i Tadsjikistan viser jeg til Hydros redegjørelse av 7. mars 2016 i sin helhet (Vedlegg 3).

Ifølge redegjørelsen har Hydro kjøpt og solgt varer i Tadsjikistan. Handelen skal strekke seg tilbake til 1993. Hydro har ifølge redegjørelsen ingen handel i Tadsjikistan i dag, og har heller ikke hatt noen handel her siden 1. kvartal 2012. Det følger videre av redegjørelsen at Hydro ikke har benyttet egne agenter eller mellommenn i forbindelse med handelen i Tadsjikistan.

Om avtalene Hydro inngikk med TadAZ og TML fremgår blant annet følgende av redegjørelsen:

¹ I en artikkel på NA24.no i 2007 vedrørende Hydros handel i Tadsjikistan siteres daværende nærings- og handelsminister Dag Terje Andersen på at "Vi fikk en foreløpig orientering av Hydro i går" og "Vi har hatt en samtale med Hydro". NFD har imidlertid ikke funnet noen spor av en slik orientering i sine systemer eller ved spørsmål til sentrale personer i departementet på den tiden.

"Dette resulterte i en avtale om oppgjør av utestående krav inngått med TadAZ i desember 2006 (Oppgjørsavtalen), som var en kombinasjon av tilbakebetaling, aluminaleveranser og metallkjøp over flere år. Slik skulle Hydro få dekket en vesentlig del av kravet, tilkjent av voldgiftsretten i London. Oppgjørsavtalen ble signert under en åpen seremoni i den tadsjikiske nasjonalbanken, med representanter fra den tadsjikiske regjeringen, UD, Verdensbanken og EBRD tilstede.

Hovedpunktene i Oppgjørsavtalen er som følger:

- *USD 94 millioner skulle betales kontant over en periode på ca. fire år*
- *Kjøp av metall på 120 000 tonn per år over en fireårsperiode,*
- *Salg av alumina på 150 000 tonn per år over en treårsperiode basert på årlige prisforhandlinger, og*
- *Teknisk støtte og HMS-bistand til TadAZ fra Hydro.*

Slik leveransene var avtalt, ville metall- og aluminaleveransene ha blitt fullført i henholdsvis 2010 og 2009.

Når det gjaldt de kommersielle kontraktene var disse basert på markedspriser og godkjent av forsikringselskapene.

(...)

I april 2007 overførte TadAZ, med Hydros samtykke, enkelte rettigheter og plikter etter Oppgjørsavtalen, til TML. Dette skjedde ved inngåelse av en trepartsavtale mellom Hydro, TadAZ og TML (Trepartsavtalen), hvor de kontraktsmessige rettigheter og plikter i forbindelse med leveranser av aluminium og alumina ble overført til TML.

Hydro krevde, og fikk inn, i Trepartsavtalen en klausul om at Hydro, EBRD og Verdensbanken skulle få tilgang til TMLs årsregnskap revidert av et internasjonalt anerkjent revisjonsselskap. Selv om Hydro primært ønsket å inngå en avtale direkte med aluminiumsverket, aksepterte Hydro TML under forutsetning av oppfølging og implementering av tiltak som skulle fremme åpenhet og transparens. Dette inkluderte blant annet vurdering av å etablere et kontor i Dusjanbe, innhente reviderte regnskap og kontinuerlig vurdering av fabrikkbesøk, osv. (...)"

Denne avtalen er inngått som en del av selskapets drift. Jeg anser at en nærmere vurdering av avtalen, herunder inngåelsen av den og selskapets håndtering av den, er noe som ligger under Hydros ansvar, jf. rollefordelingen beskrevet over.

Vedrørende komiteens spørsmål om opplysninger om TMLs skjulte eiere:

Det fremgår av Hydros redegjørelse av 19. februar 2016 (jf. Vedlegg 2) at Hydro kjente til eierne bak TML, men at Hydro grunnet avtalerettslige forhold (konfidensialitetsforpliktelse) ikke hadde anledning til å gi ut informasjon om disse eierne.

Vedrørende TMLs eiere fremgår det følgende av redegjørelsen av 7. mars 2016:

"TML var indirekte 70% statseid, mens de resterende 30% var eid av tre enkeltpersoner. Gjennom arbeidet med denne redegjørelsen er Hydro blitt kjent med at eiersammensetningen av TML er tilgjengelig på internett, og vurderer det dermed slik at det kan opplyses om dette uten å bryte avtalens konfidensialitetsforpliktelse. Daværende eierne i TML var: statselskapene Vostokredmet (35%), BarkiTojik (35%), og de tre enkeltpersonene Ismatullo Hayoev (10%), Jamshed Abdulov (10%) og Maruf Orifov (10%)."

(...)

Maruf Orifov ble i 2008, ifølge kilder på internett, dømt for korrupsjon i Tadsjikistan."

Det følger av redegjørelsen at Hydro iverksatte undersøkelsesprosesser i forkant av avtaleinngåelsen for å fastslå hvorvidt TML kunne aksepteres som kontraktspart, og at Hydro i tillegg til egne undersøkelser, innhentet en "Reputational Due Diligence – Open Source Research" av TML og dets eiere fra en uavhengig tredjepart. På spørsmål fra NFD i møte med Hydro om deres kjennskap til Orifov sine lovbrudd da Hydro inngikk avtale med TML i april 2007, har Hydro uttrykt at dette ikke var kjent for Hydro på det tidspunktet. I samme møte og på spørsmål fra NFD, opplyste Hydro om at de ikke har førstehånds kunnskap om hva han ble dømt for, men at det ifølge kilder på internett synes å handle om korrupsjon og skattesvik.

Min vurdering er at det er god grunn til å gjennomføre aktsomme og grundige undersøkelser av kunder og leverandører, spesielt dersom forholdene kan indikere at det er betydelig risiko for at en potensiell kunde eller leverandør kan begå lovbrudd eller på annen måte opptre i brudd med gjeldende etiske standarder. Virksomhet i land med mye korrupsjon bør øke aktsomheten. Jeg har merket meg at Hydro gir uttrykk for at selskapet gjennomførte slike vurderinger i tilknytning til avtaleinngåelse med TML.

Vedrørende komiteens spørsmål om bekymringer flere internasjonale organisasjoner og institusjoner har hatt om at presidenten i Tadsjikistan beriker seg på transaksjoner i smelteverket:

Internasjonale organisasjoners bekymringer knyttet til Tadsjikistan og smelteverket har vært tema i departementets møte med Hydro. Jeg har inntrykk av at Hydro tar dette alvorlig. Jeg har ikke grunnlag for å gi en konkret vurdering av disse organisasjonenes bekymringer.

Vedrørende komiteens spørsmål om Hydros engasjement i Tadsjikistan, sett i lys av korrupsjonslovgivingen, intensjonen i Stortingets vedtak om dette og Hydros egen antikorrupsjonshåndbok:

Vi forstår her henvisningen til Stortingets vedtak om korrupsjon som en henvisning til prinsippene for samfunnsansvar, herunder forventningene knyttet til selskapenes arbeid mot korrupsjon og for åpenhet for økonomiske transaksjoner, som er nedfelt i eierskapsmeldingen, og som Stortinget har gitt sin tilslutning til.

Når det gjelder Hydros handel i Tadsjikistan, viser jeg til orienteringen og vurderingene over samt den vedlagte redegjørelsen fra Hydro. Videre viser jeg til at Hydro i sin pressemelding 7. mars 2016, da selskapet offentliggjorde redegjørelsen, formidlet at de i sin gjennomgang ikke har funnet indikasjoner på at Hydro i forbindelse med handelen i Tadsjikistan har handlet i strid med gjeldende lover, regler eller retningslinjer. Hydro viser videre i sin redegjørelse til at styret høsten 2014 initierte *"en ekstern uavhengig gjennomgang av Hydros compliance-system. Konklusjonen fra denne gjennomgangen var at forretningskulturen og "tonen fra toppen" er på nivå med det som er vurdert som "ledende praksis". Det ble gjort forslag til forbedringstiltak, som inngår i ledelsens arbeid med kontinuerlig forbedring av compliance-systemet for å sikre at risiko knyttet til compliance er hensiktsmessig kontrollert og at de fungerer etter intensjonen."*

Når det gjelder de tre underpunktene som komiteen peker på vil jeg fremheve følgende.

Når det gjelder korrupsjonslovgivningen, er det ingen tvil om at korrupsjon er straffbart både etter nasjonal og internasjonal lovgiving. Norske selskaper med internasjonal virksomhet kan således omfattes av både nasjonal og internasjonal korrupsjonslovgiving.

Det følger av rollefordelingen mellom eier og selskapets ledelse at det er selskapet som er ansvarlig for selskapets drift, og for at virksomheten drives innenfor nasjonale og internasjonale lover og regler, herunder korrupsjonslovgivingen.

NFDs rolle er som påpekt ovenfor å vurdere hvordan styret i Hydro har utøvd sin rolle og sitt ansvar, herunder hvordan styret har håndtert de forventninger staten har uttrykt i eierskapsmeldingen på samfunnsansvarsområdet. I forlengelsen av dette er NFD som eier opptatt av at selskapene har på plass retningslinjer, systemer og tiltak for å sikre at lover og interne retningslinjer overholdes.

Vurderinger og avklaringer av hvorvidt det foreligger brudd på norsk og/eller internasjonal korrupsjonslovgiving er et strafferettslig anliggende som ligger til de relevante myndigheter. NFD hverken kan eller skal som eier drive etterforskning av potensielt straffbare forhold. Dersom det skulle vise seg at det er forhold som fordrer etterforskning av Hydro i denne saken har jeg tillit til at nasjonale og/eller internasjonale politimyndigheter håndterer dette.

Når det gjelder henvisningen til intensjonen i Stortingets vedtak om korrupsjon, finner jeg igjen grunn til å trekke frem retningslinjene som ble nedfelt i eierskapsmeldingen – og som fikk Stortingets tilslutning – og hva de sier om rollefordelingen mellom staten som eier og selskapene selv i arbeidet med å sikre samfunnsansvar og motvirke korrupsjon.

I tråd med etablert rollefordeling fremgår det som nevnt av eierskapsmeldingen at det er styret som har ansvaret for selskapets drift, også når det gjelder samfunnsansvar. På samme måte er det selskapets styre som har ansvar for å vurdere hvordan forventningene fra staten på samfunnsansvarsområdet best kan følges opp, og for at disse operasjonaliseres på en hensiktsmessig måte.

I eierskapsmeldingen brukes begrepet "forventninger" og ikke "krav" fordi dette er forhold som til dels går ut over det som er regulert i lov og forskrifter mv. Dermed er det begrenset hva staten som eier kan "kreve", men det er rom for å uttrykke forventninger til hvordan selskapets styre og ledelse skal forholde seg til viktige eierskapsproblemer som blant annet samfunnsansvar. Det har vært en betydelig utvikling og tydeliggjøring de siste årene både i lovverk om korrupsjon og samfunnets forventninger til selskapenes arbeid med samfunnsansvar og antikorrupsjon. Også regjeringens forventninger til selskapene er med utgangspunkt i dette videreutviklet, utdypet og tydeliggjort. Hydros engasjement i Tadsjikistan startet tidlig på 1990-tallet. Det bør tas i betraktning at rammeverket for lovlighet og regjeringens forventninger til selskapene har utviklet seg gjennom denne perioden.

Som ledd i eieroppfølgingen har NFD gjort det klart overfor Hydro og øvrige selskaper i NFDs portefølje at det forventes at selskapene aktivt følger opp statens forventninger knyttet til samfunnsansvar og antikorrupsjon. Ingen av selskapene i NFDs portefølje kan ha vært i tvil om statens nulltoleranse for korrupsjon – heller ikke Hydro.

Hydro har, som flere andre selskaper med statlig eierandel, en betydelig internasjonal tilstedeværelse. Den internasjonale eksponeringen bidrar til potensielle utfordringer på samfunnsansvarsområdet. Selskapet bør ha retningslinjer, systemer og tiltak for å hindre korrupsjon.

I eierdialogen med selskapene, inkludert Hydro, ber NFD selskapene redegjøre for hvordan selskapene møter statens forventninger på dette området. Sentralt i denne gjennomgangen er selskapenes interne systemer og retningslinjer, samt andre tiltak iverksatt av selskapet på området. I NFDs oppfølging av selskapene går departementet så langt det anser at det er grunnlag for innenfor rammene av eierstyringsprinsippene.

Jeg oppfatter at Hydro har en klart uttalt nulltoleranse for korrupsjon. Hydro utarbeider årlig en bærekraftsrapport ("Viability performance report") som inngår i selskapets årsrapportering. Samfunnsansvar (bærekraftig forretningspraksis) er også omtalt i styrets beretning, som har egne avsnitt for blant annet samfunnsansvar, miljø og medarbeidere. I tillegg til årsrapporteringen gir Hydro også ut informasjon om blant annet miljø, samfunnsansvar (restrukturering, korrupsjon, menneskerettigheter og samfunnsengasjement), arbeidsplass, styringsprinsipper og sin framdriftsrapportering på sine hjemmesider www.hydro.com. Basert på Hydros rapportering og den løpende eierdialogen gjør NFD en vurdering av i hvilken grad selskapets arbeid med samfunnsansvar tilfredsstillende for statens forventninger.

I styrets beretning fra 2014 oppgir styret i Hydro at selskapets krav til samfunnsansvar hos sine leverandører skal være en integrert del av alle faser i anskaffelsesprosessen og omfatter miljø, menneskerettigheter, korrupsjonsbekjempelse og arbeidsforhold, herunder arbeidsmiljø. Vurderingene er risikobaserte og skal blant annet ta hensyn til kontraktsverdi og risikonivå i det aktuelle landet. Videre viser styret til at det i løpet av 2014 ble gjennomført tester av mer enn 2800 potensielle og eksisterende motparter for forhold knyttet til korrupsjon, finansiering av terrorister, hvitvasking, politisk eksponerte personer og brudd på

sanksjoner og eksportrestriksjoner, hvorav noen av tilfellene ble gransket nærmere. Transaksjonsbasert screening av forhandlere og leverandører gjennomføres også jevnlig.

Basert på denne rapporteringen er det min vurdering at Hydro synes å ha systemer, retningslinjer og tiltak for arbeidet med samfunnsansvar og antikorrupsjon på linje med det som bør forventes av et slik selskap. Videre oppfatter jeg at samfunnsansvar/bærekraftig forretningspraksis er integrert i selskapets strategi og drift, samt at styret synes involvert i arbeidet.

Når det gjelder Hydros eget antikorrupsjonsarbeid, opplyser selskapet at det har implementert interne retningslinjer, herunder Hydros integritetsprogram, og systemer som skal ivareta selskapets arbeid innenfor samfunnsansvarsområdet og antikorrupsjon. Retningslinjene og systemene har blitt skjerpet over årenes løp i tråd med endrede lovkrav, forventninger og bransjepraksis.

Relevante retningslinjer, håndbøker, veiledere mv. i Hydro fra den aktuelle perioden var vedlagt selskapets redegjørelse til NFD og følger som Vedlegg 4.

Selskapet har understreket overfor departementet at retningslinjer siden 1999 har vært klare på at korrupsjon ikke tolereres: *"We shall not permit or tolerate engagement in bribery or other forms of corruption"*. I retningslinjene fra 2003 omtales også underleverandørene, herunder at *"du skal ikke bistå ved lovbrudd som utføres av forretningsforbindelser"*. Det fremgår også av Hydros redegjørelse at i tillegg til de formelt godkjente styrende dokumentene, har Hydro utgitt ulike praktiske håndbøker og veiledere som var ment å hjelpe ansatte i deres daglige arbeid med å etterleve standardene som er satt. Det fremgår også at Hydro i 2005, i forbindelse med lanseringen av en ny håndbok innenfor blant annet antikorrupsjonsarbeid gjennomførte en omfattende opplæring i hele organisasjonen. I årene etter har det skjedd løpende oppdateringer av retningslinjene i tråd med skjerpede krav og forventninger til selskapet på området, blant annet ble håndboken revidert i 2010. Hydro beskriver i redegjørelsen sitt systematiske arbeid på alle nivåer i organisasjonen for å sikre etterlevelse av lover og regler, og gir en nærmere orientering om den løpende oppdateringen av selskapets interne styringsverk.

Styret i Hydro gir i redegjørelsen uttrykk for at det ikke har funnet indikasjoner på at selskapet i forbindelse med handelen i Tadsjikistan har handlet i strid med noen av selskapets retningslinjer på området.

5. Avslutning

Jeg mener at denne saken understreker viktigheten av at selskapenes styrer har en aktiv og sentral rolle i selskapenes arbeid med samfunnsansvar. Jeg registrerer at styret i Hydro ikke synes å ha vært delaktig i vurderinger av eller beslutninger om handelen i Tadsjikistan da den startet opp tidlig på 1990-tallet, og at styret heller ikke deltok i diskusjonene knyttet til handelen de første årene etter dette. En mulig lærdom av denne saken kan være betydningen av at styret tar en aktiv rolle i selskapenes arbeid på områder med en viss risiko, selv om

beløpene de handles for skulle være innenfor de fullmakter styret har gitt til administrasjonen. Jeg registrerer at styret i Hydro etter hvert ble involvert i handelen i Tadsjikistan, og at styret i Hydro i dag synes å ha økt bevissthet og systematikk på de områdene som er omtalt i dette brevet.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Monica Mæland', written in a cursive style.

Monica Mæland